

кількість балів. Однак, при цьому не наводиться диференціація балів щодо рівня виконання поставлених завдань, що є обов'язковим в умовах студентоцентрованого підходу.

Пропонується для оцінювання рівня практичної підготовки (0-20 балів) при поточному контролі (табл.1) враховувати наступні складові:

- рівень виконання практичної (лабораторної) роботи (0-5 балів);
- рівня знань при захисті практичної (лабораторної) роботи (0-5 балів);
- своєчасність виконання практичної (лабораторної) роботи (0-5 балів);
- своєчасність захисту практичної (лабораторної) роботи (0-5 балів).

Література

1. Шраменко Н. Ю. Досвід застосування дистанційних освітніх технологій// Матеріали Всеукраїнської науково-методичної Internet-конференції «Інформаційні технології в освітньому процесі ЗВО», 13.11.2020 р., м. Харків, ХНАДУ, Україна, с. 186-191.
2. Гладкий І. П. Удосконалення освітньо-професійних технологій та досвід впровадження дистанційної освіти в навчальних дисциплінах / І. П. Гладкий, Н. Ю. Шраменко //Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі: матеріали 5-ої Науково-практичної конференції, 19–21 листопада 2013 року, Львів / Міністерство освіти і науки України, НУ "Львівська політехніка" – Львів: НУ "Львівська політехніка", 2013. – С. 6-12.
3. Шраменко Н.Ю. Проблемы интеграции национальных ВУЗов в европейскую систему на примере профессионально-ориентированных дисциплин КРТ и КРАТ / Шраменко Н.Ю., Нагорний Є.В. // Міжнародна науково-методична конференція «Проблеми інтеграції національних закладів вищої освіти до європейського освітнього середовища», м. Харків, 29-31 жовтня 2012 р., ХНАДУ. – Харків: ХНАДУ, 2012. – Т.1, С. 69 – 72.
4. Shramenko, N., Muzylyov, D., Shramenko, V., Mazyliuk P.: Directions for Quality Assurance of Specialists Training in Logistics and Transport Spheres from a Competence Approach Perspective. In: 6th International Conference, “New technologies, development and application“ NT-2020, pp. 605-611. Sarajevo (2020) doi: 10.1007/978-3-030-46817-0_70
5. Шраменко Н. Ю. Компетентністний підхід як основа якості підготовки фахівців транспортної галузі / Н. Ю. Шраменко // Вестник ХНАДУ: сб. науч. тр. — Х. : ХНАДУ, 2015. — Вып. 70. — С. 88—92.

СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНЕ НАВЧАННЯ: МОЖЛИВІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Ходанич Юрій

к.філософ.н., доцент кафедри філософії

Ужгородський національний університет

yurahodanych@gmail.com

1. Одним із провідних сучасних підходів до організації освітнього процесу постає студентоцентроване навчання. Нормативно його розуміння визначене в Законі України «Про вищу освіту». Так, у ст. 1 цього Закону студентоцентроване навчання визначається як «підхід до організації освітнього процесу, який передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу» [Закон «Про вищу освіту»]. Таким чином, виходячи з означеного трактування,

студентоцентроване навчання охоплює собою низку значимих елементів, які повинні зайняти своє місце в організації освітнього процесу: по-перше, формування здобувачів вищої освіти як автономних і відповідальних суб'єктів такого процесу; по-друге, орієнтованість освітнього середовища на задоволення потреб й інтересів здобувачів вищої освіти, в тому числі створення для них можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; по-третє, визначення учасників освітнього процесу на основі партнерства і взаємної поваги. Іншими словами, йдеться про прагнення наблизити освітній процес до інтересів здобувачів вищої освіти, на основі чого відбувається вирівнювання їх становища стосовно викладачів, але й також формування здобувача вищої освіти як відповідального й автономного учасника освітнього процесу. Тому можна вести мову про три ключові вектори втілення в освітній процес студентоцентрованого навчання: 1 – посилення автономності й відповідальності здобувачів вищої освіти як учасників освітнього процесу; 2 – орієнтованість освітнього процесу на задоволення інтересів і потреб здобувачів вищої освіти; 3 – формування відносин між викладачами і здобувачами вищої освіти на основі партнерства і взаємоповаги. Зупинимось на визначенні проблем і перспектив зазначених векторів.

2. Перший вектор стосується посилення автономності й відповідальності здобувачів вищої освіти як учасників освітнього процесу. В якості сформульованої мети визначений напрямок виглядає дуже прогресивним і значимим. З одного боку, йдеться про посилення спрямованості на автономність здобувача – свого роду форма «емансипації» у вищій освіті – коли останній «звільняється» з-під впливу викладача й усе більше скеровується до самоосвіти. Викладач у такий спосіб стає деякою мірою «консультантом», а його роль зводиться все більше до скерування здобувача в певному напрямку опанування навчальної дисципліни, формування наукового й практичного потенціалу тощо. З іншого боку, перспективною стає тенденція посилення відповідальності здобувача в освітньому процесі, враховуючи фактор «емансипації». Слід тут додати, що принцип відповідальності, на переконання автора, чи не найважливіша засада провадження будь-якої діяльності, в тому числі й навчання. За своєю сутністю він передбачає два необхідні аспекти: перший – належний рівень усвідомлення особою свого місця в суспільстві, колективі, певній сфері праці, до якої вона залучена; по-друге, відповідні дії такої особи в напрямку реалізації на високому рівні покладених на неї чи взятих на себе обов'язків. Отже, в освітньому процесі посилення автономності здобувача вищої освіти неодмінно поєднується й має наслідком посилення відповідальності за якісне втілення вимог, які пред'являються до нього. При цьому на практиці ситуація в освітньому процесі з означеним вектором студентоцентрованого навчання набагато складніша й проблемніша. Попри короткий досвід автора як викладача філософських дисциплін (близько 5 років), посилення автономності й відповідальності здобувача вищої освіти в цілому не спостерігається. Неправильне трактування автономності здобувачем часто призводить до несумлінного ставлення в навчанні. «Автономність» сучасного здобувача в Україні нерідко стає персональним «свавіллям». Більше того, складно вести мову про реалізацію принципу відповідальності здобувача як учасника освітнього процесу. Переважно спостерігається низький рівень усвідомлення значимості навчання й покладених на нього обов'язків у навчанні. Водночас слід зауважити, що проблеми в реалізації вектору посилення автономності й відповідальності здобувачів вищої освіти мають в Україні системний характер, спричинений тенденціями «масовізації» вищої освіти, постановкою неадекватних цілей у навчанні (не зміст, а форма), прагматичною орієнтованістю здобувачів, низьким рівнем культурного і морального стану суспільства та низкою інших факторів. Відповідно, шляхи зміни ситуації на краще вбачаються нам у світлі системних реформ у сфері вищої освіти. Державна політика повинна бути зорієнтована не на масовість, а на елітарність вищої освіти, кількість вузів в Україні слід суттєво скоротити, в тому числі зробивши їх більш спеціалізованими, конкурентний відбір абітурієнтів теж має бути посилений. Вирішення хоча б зазначених напрямків зможе в

подальшому забезпечити реалізацію вектору посилення автономності й відповідальності здобувачів вищої освіти як значимого елементу студентоцентрованого навчання.

3. Другий із зазначених нами векторів охоплює орієнтованість освітнього процесу на задоволення інтересів і потреб здобувачів вищої освіти. Це також досить вагома ціль в реалізації студентоцентрованого навчання. Вона бачиться нам крізь призму спрямованості всього навчання здобувача за певною спеціальністю на отримання ним необхідних теоретичної бази і практичних навичок, які б дозволили в подальшому реалізовуватися в професійній діяльності. Виходячи з цього, в освітньому процесі має місце тенденція до посилення спеціалізації всього комплексу навчальних дисциплін у напрямку до обраного здобувачем фаху. Саме тому дисципліни загальнокультурної (суспільно-гуманітарної) спрямованості все більше «зникають» з переліку обов'язкових до вивчення. Краща ситуація поки залишається з загальним курсом філософії. Викладаючи його, автор намагається, попри існуючу неможливість зведення філософії до обраної спеціальності, більш «спеціалізувати» цю дисципліну. Водночас слід звернути увагу на те, що все більше скорочуючи дисципліни загальнокультурної (суспільно-гуманітарної) спрямованості, університет все більше втрачає розуміння своєї «місії» – окрім підготовки фахівців, здатних реалізовуватися в певній професії, формувати також майбутню еліту, яка б була здатною на високому рівні провадити державне управління, й у цілому визначатись як свідомо прогресивна частина суспільства. В руслі останнього необхідний високий загальнокультурний рівень здобувачів. Окрім цього, суттєві недоліки в утіленні розглядуваного вектору студентоцентрованого навчання мають місце в сенсі практичної діяльності здобувачів у період навчання. Остання охоплює собою два компоненти: перший – практику в процесі навчання; другий – відносини з потенційними роботодавцями, які були б готові прийняти на роботу здобувачів-випускників. Отже, ключовими шляхами вдосконалення ситуації з реалізацією вектору орієнтованості освітнього процесу на задоволення інтересів і потреб здобувачів вищої освіти можуть бути: попри тенденцію спеціалізації освітнього процесу відповідно до обраного здобувачем фаху, посилення вагомості в навчанні дисциплін загальнокультурної (суспільно-гуманітарної) спрямованості, зокрема, в спосіб доведення перед здобувачами їх важливості; посилення практичної складової в процесі навчання; встановлення між державою та потенційними роботодавцями договірних відносин щодо майбутнього працевлаштування здобувачів-випускників і відповідне планування замовлення фахівців. Реалізація зазначених напрямків дасть змогу суттєво посилити мотивацію здобувачів у навчанні, яка на сьогодні знаходиться на дуже низькому рівні.

4. Останній, третій вектор із визначених автором передбачає формування відносин між викладачами і здобувачами вищої освіти на основі партнерства і взаємоповаги. Якщо зі взаємоповагою як загальноприйнятим принципом міжлюдських відносин досить зрозуміло, то складність пролягає в сенсі організації партнерства між викладачами і здобувачами. В цілому партнерство бачиться нам відносинами «рівних» учасників, зокрема, в освітньому процесі. Партнери це особи, які можуть паритетно провадити комунікацію між собою, встановлювати спільні цілі діяльності, досягати спільних результатів тощо. Якщо спробувати адаптувати засаду партнерства в освітній процес, то вона могла б бути реалізована через взаємне слухання й прислуховування викладачів і здобувачів одне до одного. Зрозуміло, що тут необхідний індивідуальний підхід (наскільки це можливо реалізувати) до здобувача в напрямку до виконання ним поставлених викладачем вимог в опануванні тією чи іншою навчальною дисципліною, але також й усвідомлення викладачем можливостей здобувача, плідна співпраця між ними в означеній сфері. Автор переконаний, що в Україні досить складно на сьогодні втілюється засада партнерства між учасниками освітнього процесу через відсутність відповідної «традиції» в системі вищої освіти. Остання яскраво втілена в методиці тьюторингу. В аспекті вдосконалення третього вектору в студентоцентрованому підході до

навчання зазначимо, що в цілому він може бути перспективним за умови реалізації зазначених щодо першого і другого векторів аспектів. Йдеться, зокрема, про: формування елітарності вищої освіти, посилення конкурентного відбору серед абітурієнтів, посилення мотивації здобувачів у процесі навчання та ін.

Література

1. Про вищу освіту. № 1556-VII розд. I ст. 1. (2014).

ПЛАГИАТ В НАУЧНОЙ СРЕДЕ

Азизов Отабег,

*к.е.н., руководитель отдела по работе
с иностранными гражданами и лицами без гражданства*

Убайтаева Малика,

*ведущий специалист отдела по работе с иностранными
гражданами и лицами без гражданства*

Харьковский национальный технический университет

сельского хозяйства имени Петра Василенка,

info@khntusg.com.ua

Проблемой современного образования является то, что университеты на сегодняшний день в основном готовят квалифицированных «рерайтеров», а не квалифицированных сотрудников и действительно толковых специалистов в своей области знаний. «Воры» с точки зрения науки – это люди, занимающиеся плагиатом, то есть заимствующие чужие идеи, отрывки текста и тому подобное. Университет воспитывает невероятное количество врачей, судей, ученых, инженеров, экономистов, которые сумели обойти сети антиплагиатных программ и успешно смогли защитить свои курсовые, дипломные работы, а в некоторых отдельных случаях – диссертации.

Проблема «копирования идей» распространена по всему миру – европейские страны, Азия, Америка, Африка... Плагиат, словно раковые клетки, глубоко укоренился во всемирном научном обществе и очень сложно устранить эту проблему на локальном уровне в одиночку. Поэтому сегодня существует немало платформ, которые помогают бороться с явлением «заимствования идей».

Существует несколько видов плагиата. Это полный, прямой, мозаичный, случайный плагиаты; плагиат, основанный на источнике; авто- или самоплагиат; плагиат с перефразированием. Существуют некоторые виды плагиата в науке и образовании, которые очень тяжело распознать даже самыми мощными системами антиплагиата.

Повышению академической добросовестности препятствует несовершенство нормативно-правовой базы, которая бы предусматривала наказание за использование авторских идей в своих трудах. В Украине существует понятие «защита права интеллектуальной собственности» [1], в случае нарушения которого четко определены меры наказания Гражданским кодексом Украины, законами Украины «О защите от недобросовестной конкуренции», «О авторском праве и смежных правах», «О охране прав на изобретения и полезные модели» и др.. Но на практике этого является недостаточно. Очень важным фактором является то, чтобы в каждом отдельном университете велась борьба с недобросовестностью студентов.

К примеру, все работы студентов и научных сотрудников можно помещать в электронном варианте на специальное «облачное хранилище», чтобы при появлении нового